

**NACIONALINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRO
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
ŠIAULIŲ DEPARTAMENTAS**

SKIEPIJIMO APIMČIŲ ANALIZĖ ŠIAULIŲ APSKRITYJE 2018 M.

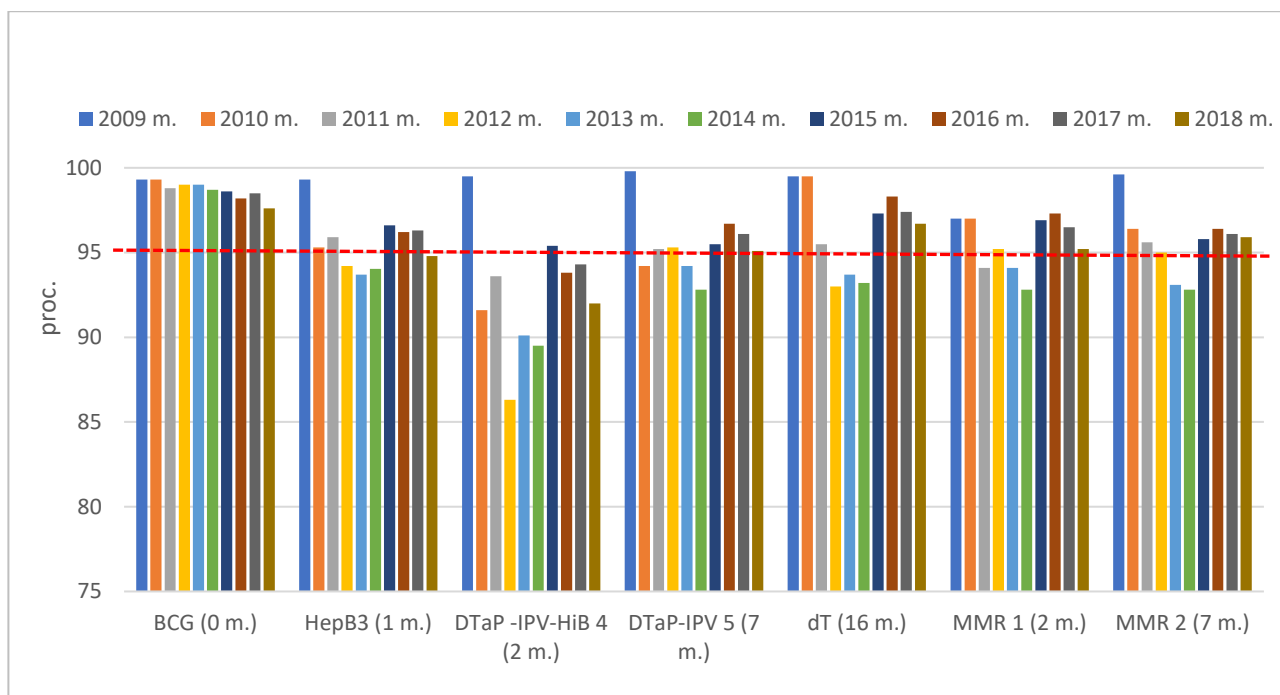
Vakcinomis valdomų užkrečiamųjų ligų, nuo kurių skiepijama pagal Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, skiepavimo apimtys 2018 m. daugelyje Šiaulių apskrities administracinių teritorijų sumažėjo. Visose amžiaus grupėse skiepavimo apimtys pakankamos ir aukštesnės nei 95 proc. yra tik Šiaulių ir Pakruojo rajonuose. Žemiausios skiepavimo apimtys Šiaulių apskrityje išlieka 2 metų amžiaus grupėje skiepiant difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito ir *Heamophilus influenza* (DTaP-IPV-Hib4) vakcina – 92 proc. (Lietuvoje – 89,74 proc.), ypatingai Šiaulių mieste – 88,6 proc., bei skiepiant 1 metų amžiaus hepatito B vakcina (HepB3) – 94,8 proc. (Lietuvoje – 95,95 proc.). Pakankamai aukštos skiepavimo apimtys 2018 m. išliko skiepiant tymų, raudonukės, epideminio parotito vakcina (atitinkamai MMR1 2 metų amžiaus – 95,2 proc. ir MMR2 7 metų amžiaus – 95,9 proc.), išskyrus Šiaulių mieste – 2 m. vaikų MMR1 siekė 93,7 proc., 7 metų vaikų MMR2 – 94,2 proc., ir Joniškio rajone – 2 metų vaikų MMR1 92,4 proc. (1 lentelė).

1 lentelė. Vaikų profilaktinių skiepimų apimtys Šiaulių apskrities administracinėse teritorijose 2018 m.

Teritorija	Tuber- kuliozė (BCG)	Hepatitis B (HepB3)	Difterija, stabilgė, kokliušas poliomieli- tas Hemophil- us infl. B (DTaP- IPV- HiB4)	Difterija, stabilgė, kokliušas, poliomielit- as (DTaP- IPV5)	Difterija, stabilgė, (dT6)	Tymai, raudonukė, epid.paroti- tas (MMR1)	Tymai, raudonukė, epid.paroti- tas (MMR2)
	naujagi- miai	(1 m.)	(2 m.)	(7 m.)	(16 m.)	(2 m.)	(7 m.)
Šiaulių m.	97,5	94,2	88,6	92,9	96,6	93,7	94,2
Šiaulių r.	98,1	96,2	97,8	99,6	97,6	99,5	99,6
Akmenės r.	98	94,6	96,4	95,9	90,1	95,2	96,2
Joniškio r.	93,7	96	90,1	92,9	97,6	92,4	99,4
Kelmės r.	97,8	94,9	97,3	97,9	97,9	97,3	95,7
Pakruojo r.	100	95,9	96,4	98,4	98,5	97,1	97,9
Radviliškio r.	98,9	96,1	96,5	98,2	94,2	98,7	96,9
Šiaulių apsk.	97,6	94,8	92	95,1	96,7	95,2	95,9
Lietuva	96,42	95,95	89,74	91,76	92,4	92,15	91,6

Vertinant vaikų profilaktinių skiepimų apimtį 2009–2018 m. laikotarpiu, Šiaulių apskrityje per pastaruosius keletą metų skiepimų apimtys mažai kito. Vakcinomis valdomų ligų skiepavimo rodikliai pagal pagrindinius vertinimo kriterijus yra ne žemesni kaip 95 proc., išskyrus 2 metų amžiaus grupės skiepavimo difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito ir *Heamophilus influenza*

(DTaP-IPV-Hib4) vakcina ir 1 metų amžiaus hepatito B (HepB3) vakcina, atitinkantys Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijas (1 pav.).

1 pav. Vaikų profilaktinių skiepimų apimtys Šiaulių apskrityje 2009 - 2018 m.

Šiaulių apskrityje 2018 m., kaip ir 2017 m., skiepimo apimtys skiepiant pneumokokinės infekcijos vakcina, lyginant su kitomis vakcinomis, yra nepakankamos (PCV3 1 m. – 84,4 proc.), tačiau yra didesnės už Lietuvos vidutinės skiepimo apimtį. Daugiausiai vaikų šia vakcina paskiepyta Radviliškio (94,1 proc.) rajone, mažiausiai – Joniškio rajone (80,7 proc.) (2 lentelė).

2 lentelė. Pneumokokinės vakcinės apimtys Šiaulių apskrityje 2016-2018 m.

Vakcina	Metai	Šiaulių m.	Šiaulių raj.	Akmenės raj.	Joniškio raj.	Kelmės raj.	Pakruojo raj.	Radviliškio raj.	Šiaulių apsk.	Lietuva
PCV1 (iki 1m.)	2016	85,8	79,3	86,0	79,0	84,0	86,5	85,0	84,7	81,6
	2017	85,3	77,1	86,6	86,2	88,3	72	96,6	85,5	83,4
	2018	85,9	85,7	84,7	84,6	81,3	90,6	91,8	86,4	82,72
PCV3 (1 m.)	2016	89,1	83,5	85,0	78,2	90,9	90,0	83,2	87,0	81,6
	2017	84,9	81,7	88,1	84,6	91,6	86,2	84,7	85,4	82,5
	2018	81,0	93,7	85,3	80,7	90,9	84,3	94,1	84,4	81,94

2016 m. rugsėjo mėn. pradėjus skiepyti 11 metų amžiaus mergaites žmogaus papildomos viruso vakcina (ŽPV), 2018 m. Šiaulių apskrityje skiepimo apimtys 11 metų amžiaus mergaičių grupėje paskiepiant pirmąją vakcinės dozę siekia 60,94 proc. ir 12 metų amžiaus mergaičių grupėje siekia 97,45 proc. (3 lentelė).

3 lentelė. Žmogaus papildomos viruso vakcinės apimtys Šiaulių apskrityje 2018 m.

Vakcina	Šiaulių m.	Šiaulių raj.	Akmenės raj.	Joniškio raj.	Kelmės raj.	Pakruojo raj.	Radviliškio raj.	Šiaulių apsk.	Lietuva
HPV1 (11 m.)	58,33	50	69,77	66,27	79,21	70,00	56,39	60,94	55,34
HPV2 (11 m.)	28,30	9,8	45,35	32,53	28,71	31,43	24,17	27,6	27,00
HPV1 (12 m.)	72,12	88,6	66	88,54	96,55	82,80	83,64	97,45	77,78
HPV2 (12 m.)	61,40	78,94	58	86,46	94,83	77,42	71,49	70,71	65,16

Analizuojant vaikų nepaskiepavimo priežastis, išlieka didėjantis nepaskiepytų vaikų skaičius dėl tėvų (globėjų) atsisakymo skiepyti jau gimdymo namuose (BCG ir HepB1), o vyresniame amžiuje ir kitais skiepais – ypač 3 kartus daugiau vaikų nepaskiepyta 2 metų amžiaus grupėje skiepijant difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielioto ir *Heamophilus influenza* (DTaP-IPV-Hib4) vakcina ir tymų, raudonukės, epideminio parotito vakcina (MMR1) vakcina. Kaip ir 2017 m., nemaža dalis vaikų nepaskiepijama dėl migracijos – išvažiuojant gyventi į kitas šalis ar keičiant gyvenamąją vietą Lietuvoje, pasirenkant kitą asmens sveikatos priežiūros įstaigą. Dėl dažnų trumpalaikių susirgimų/infekcijų ar kviečiant neatvykstant skiepytis, t. y. nepaskiepijama be priežasties daugiausia 2 metų amžiaus grupėje skiepijant difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielioto ir *Heamophilus influenza* (DTaP-IPV-Hib4) vakcina (4 lentelė).

4 lentelė. Nepaskiepimų priežastys Šiaulių apskrityje 2015-2018 m.

Vakcina	Metai	Nepaskiepimų priežastys		
		Atsisakė	Dėl migracijos	Be priežasties
BCG (naujagimiai)	2015	14	14	-
	2016	19	22	-
	2017	23	5	-
	2018	40	5	-
Hepatitis B (HepB1) naujagimiai	2015	17	15	-
	2016	22	15	-
	2017	29	1	-
	2018	44	6	2
Difterija, stabligė, kokliušas, poliomielitas Hemophilus infl. B (DTaP-IPV-HiB4) 2 metai	2015	19	33	47
	2016	26	27	69
	2017	23	21	78
	2018	63	32	93
Tymai, raudonukė, epid.parotitas (MMR1) 2 metai	2015	23	20	33
	2016	26	20	17
	2017	24	16	37
	2018	65	9	40
Tymai, raudonukė, epid.parotitas (MMR2) 7 metai	2015	24	35	28
	2016	37	33	19
	2017	38	29	27
	2018	45	29	34
Difterija, stabligė, (dT6) 16 metai	2015	13	26	27
	2016	16	23	17
	2017	14	24	27
	2018	28	31	20

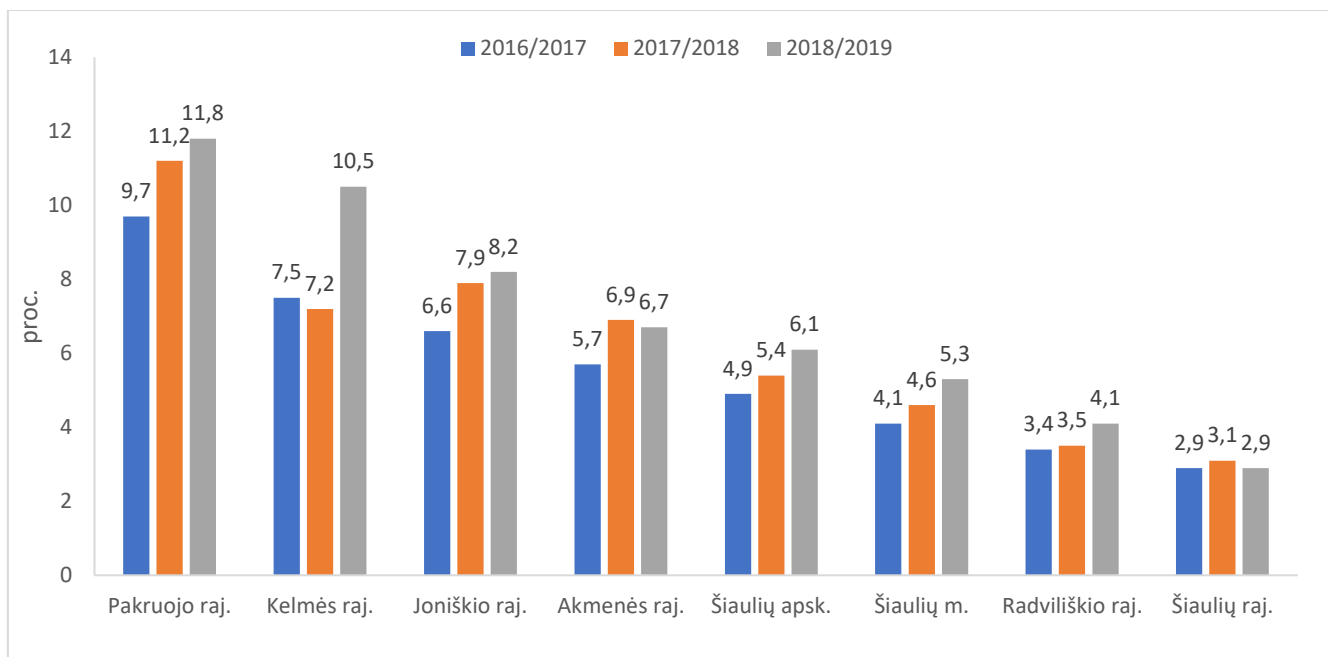
Nepageidaujamų reakcijų į skiepus Šiaulių apskrityje registruojami pavieniai atvejai. 2012–2017 m. laikotarpiu dažniausios nepageidaujamos reakcijos į skiepus – kairės pažasties limfadenitas, abscesas injekcijos vietoje – skiepijant nuo tuberkuliozės. 2018 m. nepageidaujamų reakcijų į skiepus Šiaulių apskrityje neužregistruota.

Šiaulių apskrityje skiepavimo sezoninio gripo vakcina apimtys per pastaruosius 3 gripo sezonus didėjo ir 2018/2019 m. gripo sezono laikotarpiu siekė 6,1 proc. Tikėtina, kad skiepavimo sezoninio gripo vakcina apimčių didėjimui teigiamą pokytį galėjo turėti nuo 2016 m. įsigaliojusi nauja skatinamoji pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslauga šeimos gydytojams ir slaugytojams (2 pav.).

2 pav. Skiepijimo apimtys sezonine gripo vakcina Šiaulių apskrityje 2001/2002-2018/2019 m. gripo sezonais.

2018/2019 gripo sezono metu, daugelyje Šiaulių apskrities teritorijų padidėjo skiepijimo sezonine gripo vakcina apimtys. Kaip ir praėjusiais sezonais, daugiausiai nuo sezoninio gripo pasiskiepijo Pakruojo (11,8 proc.) rajono gyventojai. Aukštos skiepijimo apimtys, viršijančios Šiaulių apskrities (5,4 proc.), yra Kelmės (10,5 proc.), Joniškio (8,2 proc.), ir Akmenės (6,1 proc.) rajonuose. Ypatingai žemos skiepijimo sezonine gripo vakcina apimtys išlieka Radviliškio rajone (4,1 proc.) ir Šiaulių rajone (2,9 proc.) (3 pav.).

3 pav. Skiepijimo apimtys sezoninio gripo vakcina Šiaulių apskrities administracinėse teritorijose 2016/2017-2018/2019 m. gripo sezonais.

2018/2019 m. gripo sezonu Šiaulių apskrityje valstybės biudžeto lėšomis ir mokama sezoninio gripo vakcina paskiepyti 16 078 asmenys, t. y. 6,1 proc. visų apskrities gyventojų. Iš visų paskiepytų Šiaulių apskrities gyventojų, 87,1 proc. asmenų paskiepyti valstybės biudžeto lėšomis finansuojama sezoninio gripo vakcina. Didžiąją dalį paskiepytųjų, sudarė vyresni nei 65 m. amžiaus asmenys, kurių skiepijimo apimtys išlieka aukščiausios ir siekia 15,8 proc. Didžiausios skiepijimo

apimtyš šios rizikos grupės asmenų yra Pakruojo r. (29,3 proc.) ir Kelmės r. (27,4 proc.), mažiausios - Šiaulių r. (8,5 proc.), Radviliškio r. (12,2 proc.) ir Šiaulių m. (12,4 proc.) (5 lentelė).

5 lentelė. 2018/2019 m. sezoninio gripo vakcinų įskiepijimas Šiaulių apskrityje.

Savivaldybė	Paskiepytų asmenų sk.	Paskiepytų asmenų sk. mokama vakcina	Paskiepytų asmenų sk. nemokama vakcina	Skiepijimo nuo gripo apimtyš	Paskiepytų vyresnių nei 65 m. asmenų sk.	Asmenų vyresnių nei 65 m. skiepijimo nuo gripo apimtyš	ASPI gautos nemokamos vakcinų doz.sk.	ASPI įskiepyta nemokama gripo vakcina proc.
Šiaulių m.	5290	1631	3659	5,3	2432	12,4	3659	100
Šiaulių r.	1213	53	1160	2,9	702	8,5	1160	100
Akmenės r.	1310	40	1270	6,7	719	15,4	1270	100
Joniškio r.	1758	133	1625	8,2	1003	20,7	1660	97,9
Kelmės r.	2760	24	2736	10,5	1741	27,4	2736	100
Pakruojo r.	2277	135	2142	11,8	1270	29,3	2142	100
Radviliškio r.	1470	65	1405	4,1	933	12,2	1405	100
Šiaulių apsk.	16078	2081	13997	6,1	8800	15,8	14032	99,8

Nuo 2010/2011 m. gripo sezono pradėta skiepyti nėščiasias moteris valstybės biudžeto lėšomis finansuojama sezoninio gripo vakcina. 2018/2019 m. paskiepytos 53 nėščios moterys (2015/2016 m. - 3 nėščiosios, 2016/2017 – 41 nėščioji, 2017/2018 m. - 74 nėščios moterys). Analizuojant pagal apskrities administracines teritorijas, daugiausiai 2018/2019 m. sezono laikotarpiu nėščių moterų paskiepyta Šiaulių mieste Pakruojo rajone.

Įvertinus 2018 m. Šiaulių apskrities ASPI pateiktus pneumokokinės polisacharidinės konjuguotos vakcinų įskiepijimo duomenis, stebimas aktyvesnis pneumokokinės infekcijos rizikos grupių skiepijimas nuo pneumokokinės infekcijos. Per metus paskiepyti 1 092 rizikos grupėms priklausantys asmenys, tai yra 2,3 kartus daugiau nei 2017 m. Kaip ir praėjusiais metais, stebimas pasyvesnis vaikų skiepijimas – vaikai iš visų paskiepytųjų sudarė tik 14 proc. Palyginus įskiepijimo duomenis pagal suaugusiųjų rizikos grupes, daugiausia paskiepyta asmenų sergančių navikais (33 proc.), cukriniu diabetu (27 proc.) ir lėtine obstrukcine plaučių liga (21 proc.). Vaikų rizikos grupių skiepijimo situacija išlieka nepakitusi, daugiausia paskiepijama vaikų sergančių bronchine astma (55 proc.) ir vaikų turinčių įgimtą širdies ydą (26 proc.). 2018 m. didžioji dalis rizikos grupių asmenų nuo pneumokokinės infekcijos paskiepyta Šiaulių miesto (39 proc.), Kelmės (19 proc.) ir Pakruojo (18 proc.) rajonų ASPI (6 lentelė).

6 lentelė. Įskiepytas pneumokokinės polisacharidinės konjuguotos vakcinų kiekis pneumokokinės infekcijos rizikos grupėms Šiaulių apskrityje 2017-2018 m.

Administracinė teritorija	Įskiepyta (doz.)			
	2017 m.		2018 m.	
	Rizikos grupėms priklausantys suaugę asmenys	Rizikos grupėms priklausantys vaikai (2-18 m.)	Rizikos grupėms priklausantys suaugę asmenys	Rizikos grupėms priklausantys vaikai (2-18 m.)
Akmenės rajonas	83	12	34	10
Joniškio rajonas	14	9	37	8
Kelmės rajonas	14	11	208	3
Pakruojo rajonas	44	4	188	13
Radviliškio rajonas	16	16	78	10
Šiaulių rajonas	23	3	66	12
Šiaulių miestas	144	73	346	79
Šiaulių apskritis	338	128	957	135

2018 m. į Šiaulių apskrities administracinių teritorijų asmens sveikatos priežiūros įstaigas kreipėsi 447 asmenys, nukentėję nuo naminių ar laukinių gyvūnų. Pasiutligės vakcina Šiaulių apskrityje skirta 180 asmenų (40,3 proc.) (7 lentelė). Nuo 2010 m. buvo stebima poekspozicinės pasiutligės imunoprofilaktikos skyrimo mažėjimo dinamika. 2018 m. poekspozicinės pasiutligės imunoprofilaktikos skyrimas išlieka panašus kaip ir 2017 m. - 40,3 proc., nors nukentėjusių asmenų skaičius yra ženkliai sumažėjęs, lyginant su 2010 m. Šiaulių apskrityje nuo 2009 m. pasiutlige sergančių gyvūnų nenustatyta. Paskutiniai pasiutligės atvejai Šiaulių apskrityje registruoti 2008 m. - 2 laukiniams ir 3 naminiams gyvūnams.

7 lentelė. Pasiutligės imunoprofilaktika Šiaulių apskrityje 2010-2018 m.

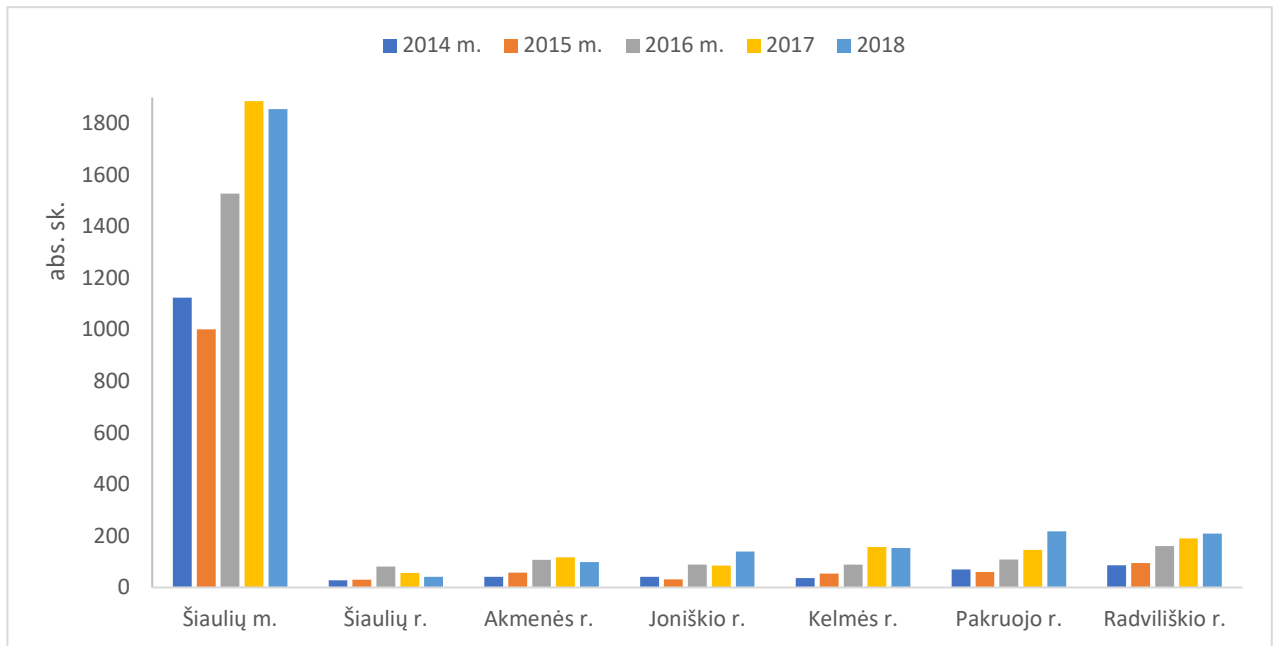
	Metai								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kreipėsi nuo gyvūnų nukentėję asmenys (n)	628	629	541	518	483	513	489	429	447
Iš jų antirabinė vakcina skirta (n)	255	245	206	199	181	190	174	174	180
Iš jų antirabinė vakcina skirta (proc.)	40,6	39,01	38,1	38,4	37,5	37,0	35,6	40,5	40,3

Vertinat paskirtos pasiutligės vakcinės sunaudojimą, visą skirtą poekspozicinės pasiutligės imunoprofilaktikos kursą užbaigė pusė (63,9 proc.) besiskiepijančių asmenų. Gydytojui rekomendavus pasiutligės vakcinės kursas buvo nutrauktas 33 asmenims (18,3 proc.), daugiausiai – Kelmės rajone (48,3 proc.). Šiaulių apskrityje iš visų nukentėjusių nuo gyvūnų asmenų, daugiausia antirabinės vakcinės, kaip ir 2017 m., skirta Kelmės (90,6 proc.) ir Radviliškio (54,8 proc.) rajonuose. Kelmės rajone iš 32 sužalotų gyventojų poekspozicinė imunoprofilaktika skirta 29 asmenims, tačiau pilną vakcinacijos kursą baigė tik 11 t. y. 37,9 proc. sužalotųjų. Net 14 Kelmės rajono gyventojų, t. y. 48,3 proc. nutraukė vakcinacijos kursą gydytojui rekomendavus, nes gyventojus sužaloję gyvūnai turėjo šeiminingus ir buvo kliniškai sveiki (8 lentelė).

8 lentelė. Pasiutligės imunoprofilaktika Šiaulių apskrityje 2018 m.

Teritorija	Kreipėsi	Paskirta pasiutligės vakcina		Užbaigė vakcinacijos kursą		Skiepytis atsisakė		Nutraukė vakcinacijos kursą			
		Abs. sk.	%	Abs. sk.	%	Abs. sk.	%	Patys		Gydytojui rekomendavus	
								Abs. sk.	%	Abs. sk.	%
Šiaulių m.	158	51	32,3	35	68,6	5	9,8	4	7,8	7	13,8
Šiaulių r.	66	15	22,7	9	60,0	-	-	3	20,0	3	20,0
Akmenės r.	37	11	29,7	6	54,5	-	-	5	45,5	-	-
Joniškio r.	38	18	47,4	8	44,4	1	5,6	2	11,1	7	38,9
Kelmės r.	32	29	90,6	11	37,9	-	-	4	13,8	14	48,3
Pakruojo r.	32	10	31,3	8	80,0	-	-	-	-	2	20,0
Radviliškio r.	84	46	54,8	38	82,6	1	2,2	7	15,2	-	-
Šiaulių apsk.	447	180	40,3	115	63,9	7	3,9	25	13,9	33	18,3

2018 m. Šiaulių apskrities gyventojai aktyviausiai savo lėšomis skiepįjosi nuo B tipo meningokokinės infekcijos ir erkinio encefalito (9 lentelė). 2018 m. erkinio encefalito pirmąją vakcinos dozę pasiskiepįjo 2715 gyventojų (2017 m. – 2637). Daugelyje Šiaulių apskrities administracinių teritorijų didėjo pirmąją erkinio encefalito vakcinos dozę pasiskiepįjusių asmenų skaičius (4 pav.).

4 pav. Pasiskiepįjusių asmenų erkinio encefalito pirmąją vakcinos dozę skaičius Šiaulių apskrityje.

